

Effekter af Fondens investeringer 2013-2017

Morten May Hansen og Niels Christian Fredslund

6. april 2018

Copenhagen Film Fund (Fonden) er en erhvervsdrivende fond med et klart defineret formål: At tiltrække internationale og større danske film- og tv-produktioner til Region Hovedstaden, som skaber vækst og arbejdspladser. Fonden investerer sine midler i film- og tv-produktioner mod at disse produktioner enten helt eller delvist finder sted i Danmark.

Fondens udvælgelse af projekter

Fondens investeringer er baseret på a) en beregning af hver enkelt produktionens økonomiske effekt og b) en vurdering af produktionernes *additionalitet*, dvs. hvorvidt de ikke ville blive gennemført i Danmark uden Fondens investering. Der investeres i projekter, der understøtter mest økonomisk effekt og beskæftigelse i Danmark. Det er typisk udenlandske produktioner, der scorer højest på begge disse kriterier, jf. Boks 1.

Boks 1 Udenlandske eller danske produktioner?

En gennemsnitligt udenlandsk film- og tv-produktion skaber lidt mindre økonomiske effekter end en dansk produktion med samme budget. Forskellen skyldes, at en udenlandsk produktion naturligt nok har en højere andel udenlandske ansatte end en dansk produktion. En udenlandsk ansat forbruger næsten intet af sin løn i Danmark og understøtter derfor mindre afledt aktivitet end en dansk ansat.

Det betyder imidlertid ikke, at det er bedre at investere i danske film- og tv-produktioner frem for udenlandske. Investeringen har markant større betydning for, om en udenlandsk film- og tv-produktion vil finde sted i Danmark, end en tilsvarende investering har for en dansk produktion. Selvom den økonomiske effekt er lidt lavere for en udenlandsk filmproduktion, er *additionaliteten* meget højere, og derfor er effekten ved investeringer i udenlandske filmproduktioner samlet set større.

Kilde: Copenhagen Economics

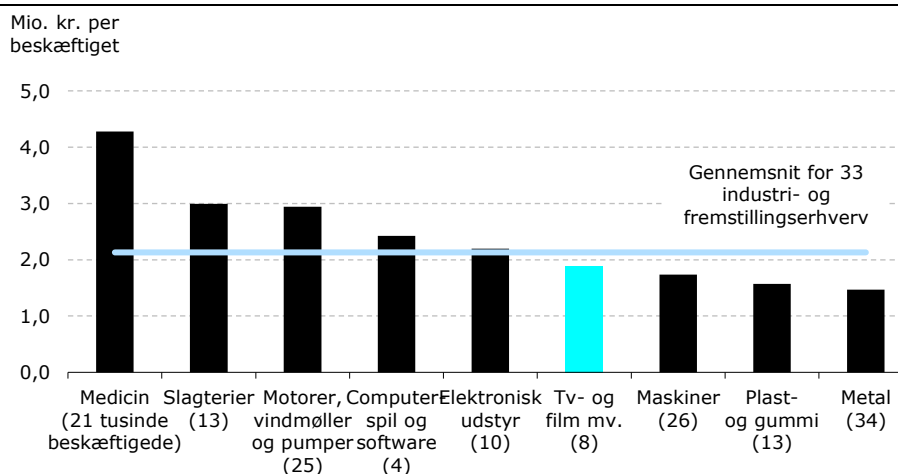
Økonomiske effekter ved film- og tv-produktion i Danmark

Der er forholdsvis store økonomiske effekter ved film- og tv-produktion i Danmark. Film- og tv-produktion har en relativ høj værditilvækst per beskæftiget og understøtter relativt store afledte effekter i forhold til mange andre erhvervsgrøner, jf. Boks 2.

Boks 2 Film- og tv-produktion skaber værdi i Danmark

En ansat i filmbranchen skaber indkomst og understøtter andre erhverv i næsten lige så høj grad som en ansat i industrien. En person med beskæftigelse i filmbranchen skabte selv direkte værditilvækst og understøttede afledt værditilvækst i andre erhverv for tilsammen knap 2 mio. kr. i 2014. Det svarer til lidt under det gennemsnitlige industri- og fremstillingserhverv i Danmark som lå på 2,1 mio. kr. i 2014, jf. Figur 1.

Direkte og afledt værditilvækst per beskæftiget i 2014

Det er positivt for dansk økonomi, hvis produktiviteten øges i eksisterende virksomheder, eller hvis der skabes nye virksomheder, og beskæftigelsen øges i højproduktive erhverv frem for lavproduktive erhverv. Industriens produktivitet er i forvejen højere end i servicesektoren.

Note: Figuren viser den direkte, indirekte og inducerede bruttoværditilvækst per direkte beskæftiget. De viste brancher i figuren er udvalgt som industrierhvervene med flest beskæftigede i 2014 samt 'film og tv mv.' og 'computerspil og software'. Olieraffinaderier er ikke inkluderet i gennemsnittet.

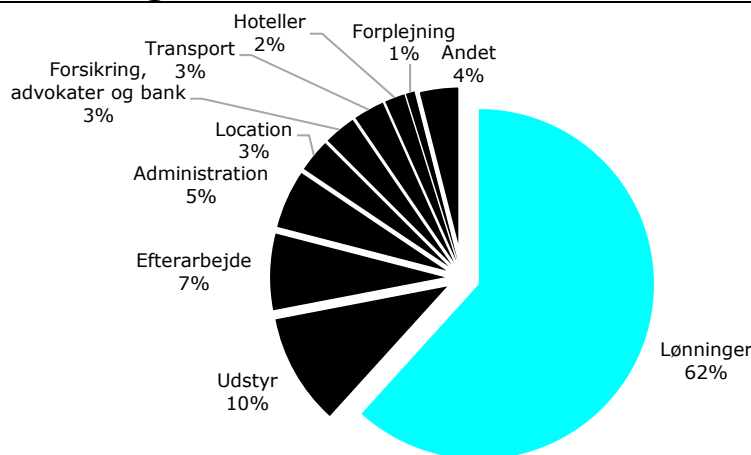
Kilde: Copenhagen Economics baseret på Danmarks Statistiks input-outputtabeller

Ikke alene hører film- og tv-produktion til blandt mere værdiskabende erhvervsområder når der sammenlignes inden for Danmark (jf. boks 2), dansk film- og tv-produktion anses også for at være højproduktiv sammenlignet med film- og tv-produktioner i andre lande. En typisk film- eller tv-produktion i Danmark benytter et betydeligt mindre hold af ansatte end hvis den samme film- eller tv-produktion fandt sted i eksempelvis England. Det skyldes, at danske film- og tv-producenter har været vant til at skulle levere høj kvalitet med relativt små budgetter. Den højproduktive danske film- og tv-produktion afspejler således generelle og velkendte styrker ved 'den danske model', hvor lav magtdistance, flade hierarkier og selvstændigt tænkende medarbejdere betyder, at

den samlede danske film- og tv-produktion som erhvervsområde fortsat kan være konkurrencedygtig i international sammenhæng trods høje danske lønninger og øvrige omkostninger.

Hertil kommer, at film- og tv-produktion understøtter omsætning og jobs i en række relaterede erhverv. Dels fordi der til en filmproduktion købes varer og tjenesteydelser i Danmark, som købes fra danske leverandører og deres underleverandører. Og dels fordi der udbetales lønninger til danske ansatte på filmproduktionerne, hvilket skaber afledte effekter, når lønningerne forbruges i Danmark igen. Lønningerne har hidtil udgjort over halvdelen af forbruget i Danmark, jf. Figur 1.

Figur 1 Forbruget i Danmark

Note: Figuren viser fordelingen af de samlede udgifter i Danmark fra produktionerne i 2013-2017

Kilde: Copenhagen Film Fund

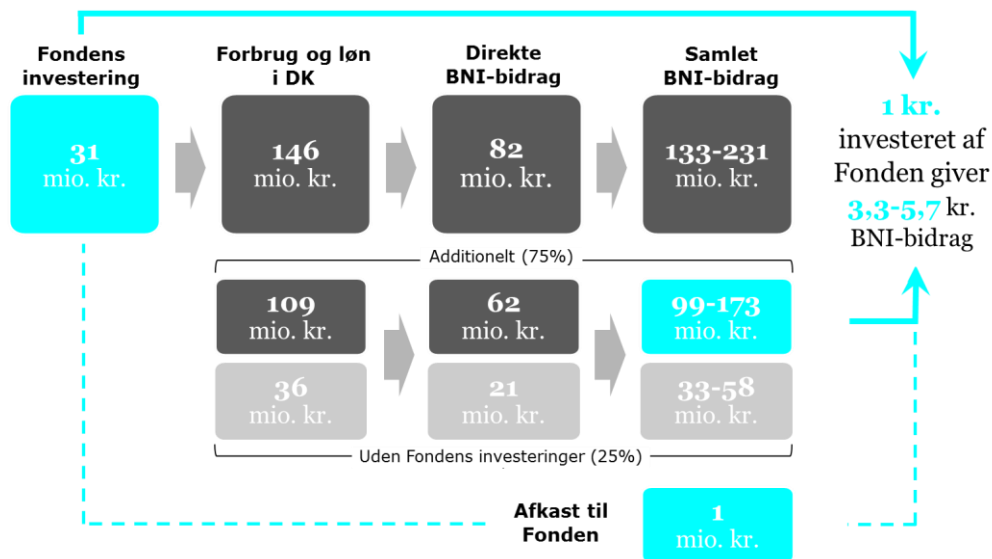
Effekter af Fondens investeringer

Copenhagen Film Fund arbejder målrettet på at tiltrække udenlandske produktioner til Danmark. Fondens investering i de produktioner, der tiltrækkes, udgør i gennemsnit for perioden 2013-2017 21% af disse produktioners samlede budget til den del af produktionen, som finder sted i Danmark. En investering svarende til en sådan andel af budgettet må forventes at spille en betydelig rolle i beslutningen om at lægge produktionen i Danmark. Naturligvis spiller branchens høje kompetencer og høje effektivitet også ind på beslutningen. Samtidig influeres beslutningen om placeringen af en større film- eller tv-produktion også af hvilke forhold, andre lande kan tilbyde, og det er ikke ualmindeligt, at den samme film optages på flere *locations* (eksempelvis er filmen *Domino* optaget i både Spanien, Belgien og København).

Det vurderes på denne baggrund, at Fonden har en stor indflydelse på valget af Danmark som produktionssted, og at en betydelig del af de produktioner, som Fonden har tiltrukket, ikke ville være kommet til Danmark uden Fondens investering – eller at en betydeligt mindre del af de enkelte produktioner ville være blevet placeret i Danmark. *Additionaliteten* vurderes at være betydeligt over 50%, men samtidig vurderes det også, at *additionaliteten* næppe er 100%. Som et konservativt skøn er en *additionalitet* på 75% anvendt for produktioner i årene 2013 til 2016. Fonden oplyser, at enkelte produktioner i 2017 med sikkerhed er placeret i Danmark som følge af Fondens investering. Disse produktioner i 2017 er derfor i det følgende blevet tildelt en *additionalitet* på 100%.

Under forudsætning af at ikke alle produktionerne var kommet til Danmark uden Fondens indsats, har Fonden gennem sine investeringer for i alt 31 mio. kr. i perioden 2013-2015 understøttet værditilvækst i Danmark for 99-173 mio. kr. Derudover har Fonden selv fået et afkast på 1 mio. kr. Hver krone investeret af Fonden har dermed understøttet et BNI-bidrag på 3,3-5,7 kr. fra 2013-2015, jf. Figur 2.

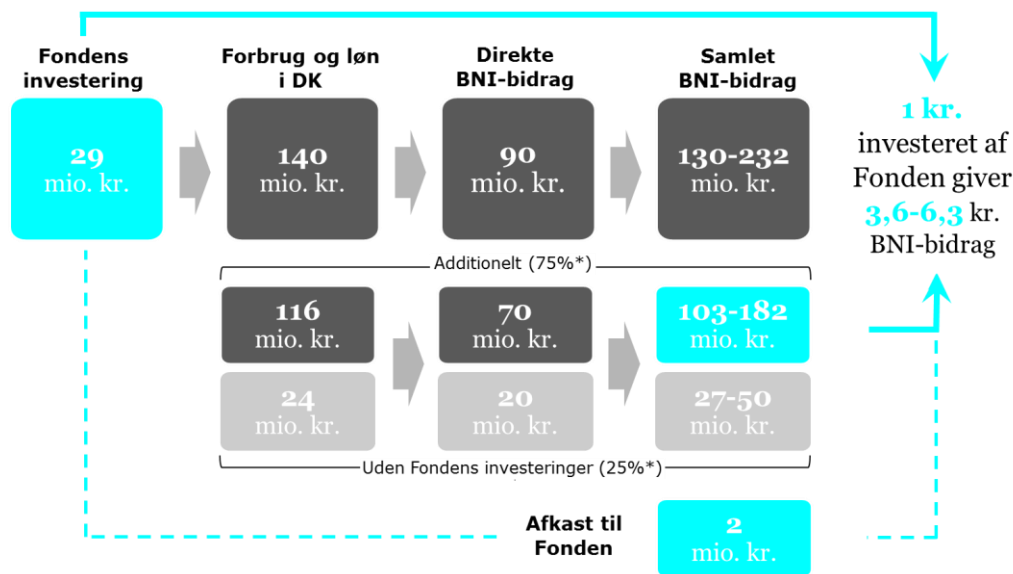
Figur 2 Samlede effekter af Fondens investeringer, 2013-2015

Note: Figuren viser de akkumulerede effekter over perioden 2013-2015

Kilde: Copenhagen Economics baseret på budgetter og regnskaber fra Copenhagen Film Fund og Danmarks Statistiks input-outputtabeller.

På tilsvarende vis har Fonden gennem sine investeringer for i alt 29 mio. kr. i perioden 2016-2017 understøttet værditilvækst i Danmark for 103-182 mio. kr. Derudover har Fonden selv fået et afkast på 2 mio. kr. Hver krone investeret af Fonden har dermed understøttet et BNI-bidrag på 3,6-6,3 kr. i denne periode, jf. Figur 3.

Figur 3 Samlede effekter af Fondens investeringer, 2016-2017

Note: Figuren viser de akkumulerede effekter over perioden 2016-2017. *Additionaliteten på 75% gælder for 2016, mens produktionerne i 2017 har individuelle additionaliteter, som spænder fra 71% til 100%.

Kilde: Copenhagen Economics baseret på budgetter og regnskaber fra Copenhagen Film Fund og Danmarks Statistiks input-outputtabeller.

Det høje BNI-bidrag per investeret krone skyldes, at Fondens investering i gennemsnit kun udgør 1/5 af produktioners samlede budget i Danmark, og at Fondens investering samtidig har stor betydning for at produktionerne tiltrækkes til Danmark (additionaliteten er høj). Dette kan også udtrykkes som at 'prisen' per understøttet job er relativ lav. Hvert understøttet årsværk har blot kostet 83.000 kr. i gennemsnit over perioden 2013-2017, jf. Tabel 1.

Tabel 1 Fondens investeringer og understøttede årsværk

	Fondens investering, mio. kr.	Additionel beskæftigelse, årsværk	Investering per additionelt årsværk, kr.
2013	3	51	60.000
2014	13	197	66.000
2015	15	88	165.000
2016	15	134	115.000
2017	13	239	55.000
I alt	59	709	83.000

Note: Tabellen viser effekten af Fondens investeringer såfremt produktionerne var 75% additionelle for årene 2013-2016, mens additionaliteterne varierer for produktionerne i 2017. Den additionelle beskæftigelse inkluderer såvel direkte som indirekte og induceret beskæftigelse.

Kilde: Copenhagen Economics baseret på produktionernes regnskaber og budgetter samt Danmarks Statistiks input-outputtabeller.

Udviklingen i Fondens investeringer

Målt som gennemsnit per år er BNI-bidraget fra Fondens investeringer steget over de to perioder. I perioden 2013-2015 understøttede Fonden et BNI-bidrag i Danmark for 33-58 mio. kr. per år, mens BNI-bidraget steg til 53-92 mio. kr. per år i perioden 2016-2017, jf. Tabel 2.

Tabel 2 Effekter af Fondens investeringer, 2013-2017

	Antal produktioner	BNI-bidrag, mio. kr. per år	Beskæftigelse, årsværk
2013	3	14-26	37-51
2014	5	61-103	146-197
2015	6	25-45	64-88
2016	7	38-67	97-134
2017	6	68-117	183-239
Gennemsnit, 2013-2015		33-58	82-112
Gennemsnit, 2016-2017		53-92	140-187
Gennemsnit, 2013-2017		41-72	105-142

Note: Tabellen viser effekten af Fondens investeringer såfremt produktionerne var 75% additionelle for årene 2013-2016, mens additionaliteterne varierer for produktionerne i 2017. Det nederste tal i spændet angiver effekterne ekskl. inducerede effekter og det øverste tal angiver effekterne inkl. inducerede effekter. Af de 105-142 årsværk understøttes 83 årsværk direkte i forbindelse med film- og tv-produktionen.

Kilde: Copenhagen Economics baseret på produktionernes regnskaber og budgetter samt Danmarks Statistiks input-outputtabeller.

Det skal bemærkes, at man ikke kan sammenholde Fondens investering med det beregnede bidrag til BNI. Om det samlet set er en samfundsøkonomisk god investering at

støtte udenlandsk film- og tv-produktion i Region Hovedstaden afhænger af to ting. *For det første* om gevinsterne overstiger omkostningerne ved at indkræve støttebeløbet samt udgifterne til drift af Filmfonden i skatter. *For det andet* om afkastet er større end afkastet ved andre offentlige investeringer.

Fondens investeringer i de enkelte år

Fonden investerede i tre produktioner i 2013 for i alt 3 mio. kr. Produktionerne bringer selv en stor del af finansieringen med sig, så de tre produktioner i 2013 havde et samlet forbrug (inkl. lønninger) i Danmark på hele 20 mio. kr. Forbruget understøtter værdiskabelse og jobs i både filmbranchen og en række relaterede erhverv i Danmark. Dels fordi der til en filmproduktion købes varer og tjenesteydelser fra danske leverandører, og videre til deres underleverandører osv., og dels fordi der udbetales lønninger til danske ansatte på filmproduktionerne, hvilket skaber såkaldte inducerede effekter, når lønningerne forbruges i Danmark igen.

Under forudsætning af at alle tre produktioner er 75% additionelle (altså at 75% af produktionerne ikke var kommet til Danmark uden Fondens indsats), viser beregninger, at Fondens investeringer i 2013 understøttede et bidrag til BNI på samlet 14-26 mio. kr. og 37-51 danske årsværk afhængig af, om de inducerede effekter medregnes eller ej, jf. Tabel 3.

Tabel 3 Effekter af Fondens investeringer i 2013

Produktion	Fondens investering, mio. kr.	Additionel forbrug og løn i Danmark, mio. kr.	Additionel beskæftigelse, årsværk	Additionelt BNI-bidrag, mio. kr.
Barnaby*	0,2	1	2-3	1-2
The Team	2,5	13	31-43	12-22
Nordic Factory	0,3	1	3-4	1-2
I alt	3,0	15	37-51	14-26

Note: Tabellen viser produktionernes køb af varer og tjenester og lønninger i Danmark samt den beregnede ekstra værdiskabelse (BNI-bidrag) og beskæftigelse i Danmark, såfremt produktionerne var 75% additionelle (det beregnede BNI-bidrag og beskæftigelse er ganget med 0,75). Det nedre tal i spændet angiver effekterne ekskl. inducerede effekter og det øvre tal angiver effekterne inkl. inducerede effekter, jf. Boks 3 nedenfor. Af de 37-51 årsværk blev 32 årsværk understøttet direkte i forbindelse med film- og tv-produktionen. *For Barnaby er beregningerne baseret på de budgetterede (ex ante) udgifter, mens The Team og Nordic Factory er baseret på de faktiske (ex post) udgifter.

Kilde: Copenhagen Economics baseret på budgetter og regnskaber fra Copenhagen Film Fund og Danmarks Statistiks input-outputtabeller.

I 2014 investerede Fonden for i alt 13 mio. kr. i seks forskellige produktioner. Med de anførte forudsætninger, understøttede Fondens investeringer et BNI-bidrag på 61-103 mio. kr. og 146-197 danske årsværk, jf. Tabel 4.

Tabel 4 Effekter af Fondens investeringer i 2014

Produktion	Fondens investering, mio. kr.	Additional forbrug og løn i Danmark, mio. kr.	Additional beskæftigelse, årsværk	Additionalt BNI-bidrag, mio. kr.
Heartless	2,6	19	34-47	14-24
Broen III	4,4	19	43-59	18-31
Longway North	1,0	2	5-7	2-3
Wallander	2,0	5	10-14	4-7
Rita 3	3,0	23	54-71	23-37
I alt	13,0	68	146-197	61-103

Note: Af de 146-197 årsværk blev 103 årsværk understøttet direkte i forbindelse med film- og tv-produktionen. Beregningerne er for alle produktionerne baseret på de faktiske (ex post) udgifter.

Kilde: Copenhagen Economics baseret på budgetter og regnskaber fra Copenhagen Film Fund og Danmarks Statistiks input-outputtabeller.

I 2015 understøttede Fonden gennem sine investeringer et BNI-bidrag på 25-45 mio. kr. og 64-88 danske årsværk, jf. Tabel 5.

Tabel 5 Effekter af Fondens investeringer i 2015

Produktion	Fondens investering, mio. kr.	Additional forbrug og løn i Danmark, mio. kr.	Additional beskæftigelse, årsværk	Additionalt BNI-bidrag, mio. kr.
Danish Girl	6,2	10	25-35	9-16
Kongens Nei*	3,5	7	15-22	6-12
Bølgen	0,6	1	3-5	1-2
A Minutes Silence	0,5	1	3-4	1-2
Backstabbing for Beginners*	3,0	5	11-15	4-8
The Untamed*	0,8	2	6-8	2-4
Afkast til Fonden				1
I alt	14,6	26	64-88	25-45

Note: Af de 64-88 årsværk blev 50 årsværk understøttet direkte i forbindelse med film- og tv-produktionen. * For Kongens Nei, Backstabbing for Beginners og The Untamed er udgifterne baseret på budgetterede (ex ante) udgifter. De øvrige produktioner er baseret på de faktiske (ex post) udgifter.

Kilde: Copenhagen Economics baseret på budgetter og regnskaber fra Copenhagen Film Fund og Danmarks Statistiks input-outputtabeller.

I 2016 understøttede Fonden gennem sine investeringer et BNI-bidrag på 38-67 mio. kr. og 97-134 danske årsværk, jf. Tabel 6.

Tabel 6 Effekter af Fondens investeringer i 2016

Produktion	Fondens investering, mio. kr.	Additionel forbrug og løn i Danmark, mio. kr.	Additionel beskæftigelse, årsværk	Additionelt BNI-bidrag, mio. kr.
Louis and his friends	1,5	5	14-20	5-10
Nile Hilton Incident	0,8	2	5-6	2-4
Thelma	0,8	4	12-17	4-8
The House Jack Build	8,0	15	35-47	14-24
Broen 4	3,5	10	26-36	9-17
The Party	0,2	0	1-1	0-1
Midnight Texas	0,7	2	5-7	2-3
Afkast til Fonden				0,5
I alt	15,4	39	97-134	38-67

Note: Af de 97-134 årsværk blev 78 årsværk understøttet direkte i forbindelse med film- og tv-produktionen. For alle filmene er udgifterne baseret på budgetterede (ex ante) udgifter.

Kilde: Copenhagen Economics baseret på budgetter fra Copenhagen Film Fund og Danmarks Statistiks input-outputtabeller.

I 2017 understøttede Fonden gennem sine investeringer et BNI-bidrag på 68-117 mio. kr. og 183-239 danske årsværk, jf. Tabel 7.

Tabel 7 Effekter af Fondens investeringer i 2017

Produktion	Fondens investering, mio. kr.	Additionel forbrug og løn i Danmark, mio. kr.	Additionel beskæftigelse, årsværk	Additionelt BNI-bidrag, mio. kr.
Greyzone (additionalitet: 75%)	3,5	35	93-121	33-58
Domino (71%)	2,0	10	19-24	6-11
Gräns (100%)	0,9	4	6-8	4-6
Krypton (100%)	1,7	8	21-27	8-13
Flee (75%)	1,6	10	20-26	6-11
Secrets from the Russian Tea Room (100%)	3,5	10	25-33	10-17
Afkast til Fonden				1,5
I alt	13,2	77	183-239	68-117

Note: Af de 183-239 årsværk blev 154 årsværk understøttet direkte i forbindelse med film- og tv-produktionen. For alle filmene er udgifterne baseret på budgetterede (ex ante) udgifter.

Kilde: Copenhagen Economics baseret på budgetter fra Copenhagen Film Fund og Danmarks Statistiks input-outputtabeller.

Varige effekter af Fondens investeringer

Fondens investeringer tiltrækker, som vist, et antal store og krævende film- og tv-produktioner, som ellers ikke ville have fundet sted i Danmark. Dette vurderes at have varige effekter på den danske film- og tv-branche (og de relaterede erhverv), fordi det bidrager til at holde medarbejderne skarpe og sikre en fortsat udvikling af kompetencer og erfaringer i en branche, der er under hastig teknologisk forandring. Forandringen stiller krav til udvikling og fortsat innovation i branchen, hvilket vurderes at blive understøttet af de internationale produktioner, som fonden tiltrækker. Det er der to primære grunde til. *For det første* giver de udenlandske produktioner en nødvendig skala. De udenlandske produktioner har et sådan omfang, at de er med til at opretholde den kritiske masse, der anses for væsentlig i forhold til at den danske film- og tv-produktion kan fortsætte med at være konkurrencedygtig på internationalt plan. *For det andet* bringer de udenlandske produktioner ny viden, nye kompetencer og til tider krav om særlige teknologiske løsninger, som bidrager til at holde den danske film- og tv-produktion skarpe og på forkant med den seneste udvikling.

Samlet vurderes fondens indsat at have varige effekter som følge af de erfaringer og kompetencer, der indlejres hos de danske filmhold, der arbejder på de udenlandske produktioner. Størrelsen på disse yderligere positive effekter kendes pt. ikke.

Foruden disse effekter og de beregnede effekter i tabellerne ovenfor kan der være såkaldte branding-effekter samt spillover-effekter, som yderligere kan understøtte varige jobs i Danmark. *For det første* kan en styrkelse af Region Hovedstaden som location øge den danske filmbranches konkurrencedygtighed fremover, når international produktioner skal vælge location. *For det andet* kan det formodes, at film, der er indspillet i Hovedstadsområdet, bidrager til at brande regionen, når disse film vises i udlandet. Det kan understøtte varige jobs i turismerelaterede og andre erhverv i Danmark.

Om vurderingen af økonomiske effekter

Beregningerne er baseret på produktionernes individuelle budgetter eller regnskaber, jf. Boks 3.

Boks 3 Filmfondens metode til vurdering af økonomiske effekter

Copenhagen Economics har udviklet en metode for Filmfonden, der kan benyttes til at opgøre de økonomiske effekter for hvert projekt. Til beregningerne benyttes et budget eller et regnskab (såfremt det foreligger) for projektet, Danmarks Statistiks input-outputtabeller og en række gængse antagelser i input-outputanalyser. Når et udenlandsk filmhold kommer til København for at producere film eller tv, skabes der indkomst og jobs gennem tre typer effekter:

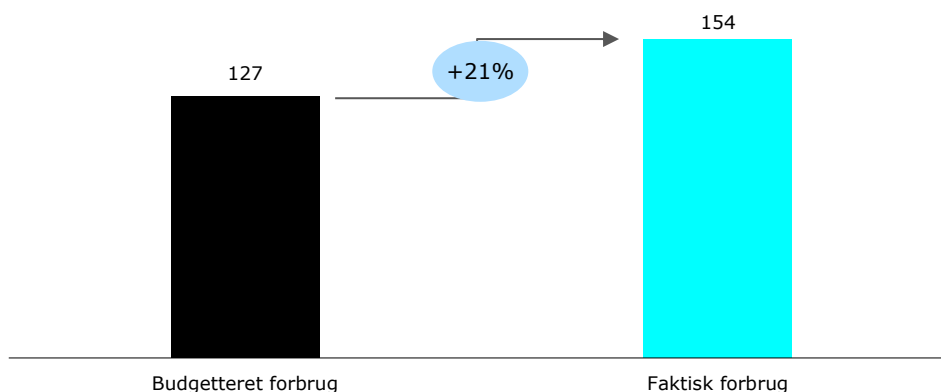
- 1 *Direkte effekter* – værdiskabelse i form af lønninger til de ansatte og overskud fra produktionen i Danmark, og beskæftigelse på produktionen
- 2 *Indirekte effekter* – værdiskabelse og jobs, som skabes i Danmark hos leverandører, deres underleverandører, osv., som følge af køb af varer og tjenesteydelser i forbindelse med produktionen
- 3 *Inducerede effekter* – værdiskabelse og jobs skabt via lønninger, som udbetales på produktionen og hos underleverandører, og forbruges i Danmark

Kilde: Copenhagen Economics

For flere projekter (hvor der endnu ikke foreligger regnskaber) er beregningerne baseret på de budgetterede udgifter. Det kan betyde, at de opgjorte effekter er et konservativt skøn, da de faktiske udgifter typisk viser sig at være højere end hvad man havde budgetteret med. For de 14 af Fondens hidtidige projekter, hvor der foreligger et regnskab siden 2013, har der været et overforbrug på 21% i forhold til det budgetterede, jf. Figur 4.

Figur 4 Faktisk og budgetteret forbrug i Danmark

Mio kr.

Note: Figuren viser det samlede budgetterede hhv. faktiske køb af varer og tjenester i Danmark samt lønninger i Danmark for produktioner, hvor både regnskab og budget foreligger.

Kilde: Copenhagen Film Fund